

עשרת העקרונות

1. נאמנות ללא־סייג למדינת ישראל, לריבונותה, לשלמותה ולבטחונה.

דאגה יומיומית לעצמאות המדינה, שאינה ניתנת למיקוח. חיטול כוחו המוסרי והמעשי של צבא ההגנה לישראל, כצבא של הגנה ושלוש, שעליו גאות המדינה, תוך מלחמה בבטחוניזם רודני ושוביניזם הרפתקני.

2. הבטחת חופשיהאדם בישראל.

חִקִּיקַת חֻקֵי־יִסוּד נִקְשָׁה, בְּדוּמָה לְחֻקָּה שֶׁל אֲרָצוֹת הַבְּרִית, שֶׁתַּמְיֵךְ אֶת בִּית־הַמִּשְׁפָּט בְּבִטּוֹל כָּל חֻק הַפּוֹעֵה בְּזִכְיוֹת הָאזְרָח וּבִכְבוֹד הָאָדָם. בִּיטוּל חֻקֵי הַתּוֹעֵבָה לְמִינֵיהֶם, כְּגוֹן חֻקֵי־הַחִירוֹת הַבְּרִיטִיִּים, סְטִיפִי־הִדְיֹכִי בְּחֻק בְּטָחוֹן הַמְּדִינָה, חֻק לְשׁוֹן הָרַע, תְּקִנֹת הַמִּמְשָׁל הַצְּבָאִי, חֻקֵי הַכִּפְיָה הַדְּתִית, הַתְּנַגְדוֹת לְאִי־פְשָׁרָה לְחִקִּיקַת חֻקֵי־הַדְּתִיִּים הַחֲדָשִׁים, כְּגוֹן חֻק הַמוֹשְׁבִים, חֻק הַשְּׁבֵת, חֻק הָרוֹפְאִים, חֻק הַכִּשְׁרוֹת.

3. שיחרור מעול הכפייה הדתית.

בִּיטוּל הַסְּטֵאִטְסִיקוֹ הַכּוּזֵב, הַתְּנַגְדוֹת לְכָל חֻק־כִּפְיָה חֲדָשׁ. מִלְחָמָה לְאִי־פְשָׁרָה לְבִיטוּל כָּל חֻקֵי הַכִּפְיָה הַקִּיּוּמִים, עַד כִּדִּי הַפְּרָדָה מוֹחֲלַטֵת שֶׁל הַדָּת מִן הַמְּדִינָה. הַחֲזֵרָה חֻפְשִׁית־הַתְּחַבְּרָה, חֻפְשִׁית־הַנּוֹפֵשׁ וְחֻפְשִׁית־הַפְּרִיט, הַנְּהַגַת נִשְׁוֹאֵין אֲזַרְחִיִּים וְגִירוּשֵׁין אֲזַרְחִיִּים לְכָל דּוֹרָשׁ. אִיסוּר חִקִּיקַת־מִשְׁנֵה דְתִית בְּעִירוֹת, חֻפְשׁ וְשׁוֹיִין לְכָל הַדְּתוֹת, לְכָל הַדּוֹרְמִים בְּדַת הַיְּהוּדִית, וְלַחֲסִרִיִּדֹת.

4. שְׁבִירַת הַשִּׁיעוּבֵר לְמַגְנָנוֹן.

הַפִּיכָת מַגְנָנוֹן הַמְּדִינָה מֵאֲדוֹן־הַצִּיבּוֹר לְמִשְׁרַת־הַצִּיבּוֹר. סִיְהוּר יִסוּדֵי שֶׁל הַמַּגְנָנוֹן הַמְּנוּפָּח, הַמְּפִקֵעַ לְעַצְמוֹ אֶת פְּרִי עַמְלוֹ שֶׁל הָאֲזַרְחַי. פִּירוּק מְטוֹרֵת־הַכִּפְיָה שֶׁל הַמְּפַלְגוֹת. בִּיטוּל חֻלּוֹקֵת־הַשְּׁלָל הַגְּלוּיָה וְהַמוֹסוּוִית בֵּין הַמְּפַלְגוֹת. סִילּוּק הַמְּפַלְגוֹת מִכָּל שְׂטָחֵי הַפְּעוּלָה הַכִּלְכִּלִית וְהַמְּמַלְכִיתִית. פִּיקוּחַ צִיבּוּרֵי עַל הַנְּהַלַת הַחֻשְׁבוֹנוֹת שֶׁל הַמְּפַלְגוֹת. מִלְחָמָה לְאִי־רַחֵם לְבִיעוּר הַשְּׁחִיתוֹת.

5. חיטול ההפלייה הערתית.

הַפִּיכָת כָּל הַפְּלִיָּה עֲדִיתִית לְפִשֵׁעַ פְּלִילִי. אִיסוּר הַזְכָּרָת מוֹצֵאוֹ שֶׁל אָדָם בְּכָל מִיטְמָה צִיבּוּרִי. מְתוֹן הַדּוּמְנוֹת שׁוֹוֶה לְבִנֵי כָּל הָעַדוֹת בְּכָל מַעֲרְכוֹת־הַחִיִּים. שִׁינּוּי פְּנֵי הַחִינוּךְ בְּעִירוֹת־הַפִּיתוּחַ וּבִשְׁכוֹנוֹת הָעוֹנֵי. חִינוּךְ תִּיכוֹנִי חִינָם לְכָל בְּנֵי הַשְּׁכָבוֹת הַמְּקוּפָחוֹת. חִינוּךְ אוֹנִיבְּרִטִיטֵאִי חִינָם לְכָל תַּלְמִיד מוֹכְשָׁר.

6. שׁוֹיִין זְכוּיוֹת לְעַרְבֵי יִשְׂרָאֵל.

פִּירוּק הַמִּמְשָׁל הַצְּבָאִי. חִיטוּל כָּל הַחֻקִּים, הַתְּקִנּוֹת, הַצְּוִיִּים וְהַנְּהַלִּים, שֶׁמְטַרְתִּים הַגְּלוּיָה וְהַמוֹסוּוִית הִיא הַפְּלִיָּה לְאוֹמִית. הַפְּסַקַת הַפְּקַעַת הַקְּרֻקְעוֹת לְמַטְרוֹת פּוֹלִיטִיּוֹת. פִּיתוּחַ לְלֵא נִישׁוּל.

7. מִיבְצַע־שְׁלוֹם יִשְׂרָאֵלִי בְּמִרְחָב.

גִּיוּס כָּל כּוֹחוֹת הַמְּדִינָה לְהַשְׁגַת שְׁלוֹם יִשְׂרָאֵלִי־עַרְבִי. הַקְּמַת מִינִי־סְטֵרִיין מִיּוֹחַד לְעִנְיֵי הַמִּרְחָב, וּמְסַכֵּל־שְׁלוֹם שִׁתְּכַנֵּן וּיְבַצֵּעַ מִיבְצַע־שְׁלוֹם כְּעַל־מִעוּף.

8. הַחֲזֵרָה הַעַצְמָאוֹת הַמְּדִינִית לְמְדִינַת־יִשְׂרָאֵל.

אִי־הוֹדָהוֹת גְּמוּרָה עִם הַגּוֹשִׁים הָעוֹלָמִיִּים מְמֻרָחַ וּמְמַעֲרָב. נִיהוּל מְדִינּוֹת־חוּץ נִיִּסְרָאֵלִית וְעַצְמָאִית, שֶׁתְּשַׁרְתֵּת אֶת רִיבּוֹנוֹת הַמְּדִינָה וְשְׁלוֹמָהּ.

9. חֻלּוֹקָה צוֹדֵקַת שֶׁל הַהֲכַנְסָה הַלְּאוֹמִית.

חִיטוּל מִשְׁק הַשְּׁנוּר, הַמְּשַׁעֲבֵד אֶת הַמְּדִינָה לְזָרִים, וּבְנִיין מִשְׁק לְאוֹמֵי יִצְרָאֵל, שִׁיִּישָׂא אֶת עַצְמוֹ וְיִהְיֶה בְּסִיס אִיתוֹן לְעַצְמָאוֹת מְדִינִית וּבְטָחוֹנוֹתֵי. עִידוּד כָּל יוֹמָה חֻלּוֹצִית וְיוֹצֵרָת — צִיבּוּרִית, שִׁתּוּפִית וּפְרִטִית — הַמְּשַׁרְתֵּת אֶת טוֹבֵי־הַכִּלְל. חִיטוּל הַתְּעַשְׁרוֹת שֶׁל סְפִילִים מְפַלְגִיִּים וּפְרִטִיִּים עַל חֶשְׁבוֹן הַצִּיבּוֹר. פִּירוּק הַכִּפְיָה הַבִּירוֹקְרָטִית הַכּוֹבֵלֶת אֶת הַדִּינָאִיזְם הַכִּלְכִּלִי. שִׁילּוּב עַקְרוֹנוֹת הַחֻפְשׁ הָאִישִׁי עִם צוּרְכֵי הַכִּלְל וְהַצֵּדֵק הַחֲבֵרִיתִי.

10. חִסְנוֹת לְדוֹבְרֵי־אִמְתָּה.

הַחֲזֵרָת חֻפְשׁ הָעֲתוּנוֹת עַל כַּנּוֹ. בִּיטוּל כָּל הַחֻקִּים, שִׁטוֹת הַכִּפְיָה וְדִרְכֵי־הַלְּחָץ הַמְּגִבִּילִים דִּיבּוֹרֵי־אִמְתָּה.

כאשר ביררנו את האנשים שייצגו אותנו בכנסת, לא חיפשנו אנשי כבוד, לא חיפשנו שמות מצלצלים. כל מי שבא אלינו ורצה להתנות את בואו בכך שנבטיח לו מקום מסוים ברשימה — השבנו את פניו ריקם. *
אנחנו לא נשלח לכנסת חבורה של מכובדים שותייתה במונח. אנחנו נשלח לכנסת קומנדו פוליטי, פלמ"ח של לוחמים.
אם יהיו לנו בכנסת הששית עשרה אנשים, ואם יהיה לנו איש אחד בלבד — הכנסת לא תהיה עוד אותה כנסת. הכנסת תשתנה, כשם שכוס מים משתנה כשמכניסים לתוכה כמה גרגירים של מלח. לא תהיה שלווה בכנסת. לא תהיה מנוחה בכנסת. לא יהיו קנוניות מאחורי הקלעים, ולא תהיה גניבת־דעת לפני הקלעים.
ואם הכנסת השישית תשתנה — הכנסת השביעית תשתנה עוד יותר. כי אנחנו נמצאים בראשית הדרך. שלושה אנשים בכנסת הששית יביאו שלושים איש לכנסת השביעית, וששה מחר יביאו ששים ואחד מחרתיים. כי בכנסת זאת נציב דגל, שייראה למרחקים.
כל מי שאדיש היום, כל מי שאינו מאמין, כל מי שהתייאש, כל מי שנכנע ומשלים — מכמת הכנסת נעורר אותה, ומכמת הכנסת נקרא לו: הצטרף לשורותינו, הצטרף למחנה המחר, הצטרף לכוח החדש.

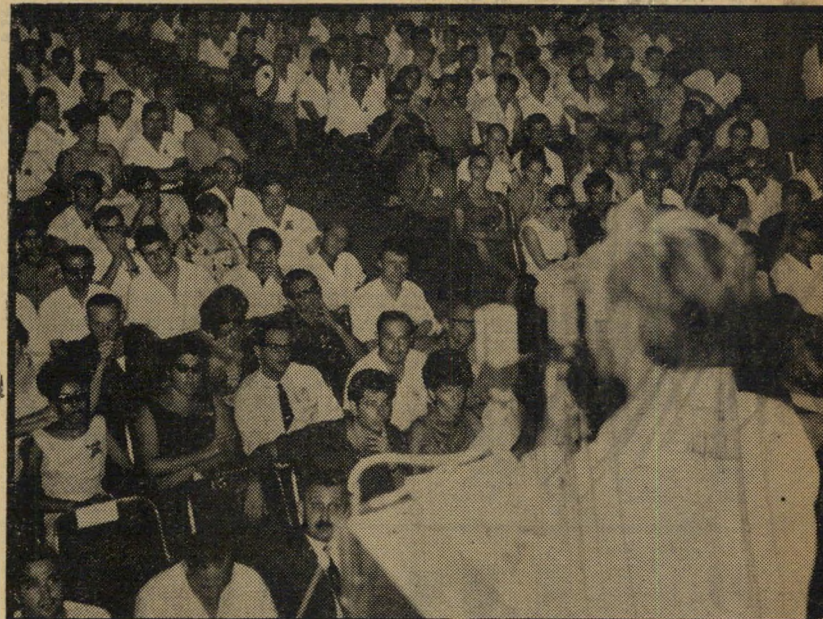
כשם שהיינו, כן נהיה!

גם מבחינה אחרת לא יהיה הכוח החדש דומה למפלגות. ברגע זה יושבת בכל מפלגה ועדה של חכמים — חכמים או מתחכמים — ומחברת מצע. הם שואלים את עצמם: מה רוצה האזרח לשמוע? במה אפשר לסבר את אוזנו? במה אפשר למשוך אותו? וכמו בסופרמארקט, הם מציגים משהו לכל אחד, שלל של קופסאות עם תוויות נוצצות — וכל הקופסאות ריקות.
אנחנו לא נחבר מצע כזה. לא נבטיח היום את אשר לא קיימנו בעבר. כל המפלגות מבטיחות להיות מחר שונות ממה שהיו אתמול. אתמול עסקו, אתמול חמסו, אתמול חוקקו חוקירטועבה, אתמול עסקו בשחיתויות, אתמול ציפצפו על האזרח. אבל מחר הן תהיינה לגמרי אחרות! מחר הן תהיינה בסדר! מחר יקיימו את כל ההבטחות!
אנחנו איננו מבטיחים להיות מחר שונים מכפי שהיינו אתמול. אנחנו כן מבטיחים להיות מחר בדיוק כפי שהיינו אתמול.
כשם שלחמנו אתמול, כן נלחם מחר. כשם שלא הסתאבנו בעתון, כן לא נסתאב בכנסת. ואותם העקרונות שדגלנו בהם אתמול — עליהם ניאבק גם מחר ומחרתיים. מה הם עקרונות אלה? כתבנו עליהם אלפי מאמרים, מיליוני מילים, בחמש־עשרה השנים. **לא נחזור בנו אף ממוילה אחת, ולא נוסף אף מילה אחת. כשם שהיינו, כך נהיה.**
אך למען הנפת הדגל, למען עיניהם של אותם אשר אינם מכירים אותנו, חיברנו את עשרת העקרונות שהיו חריטים על לוח לבנו. למענם נפעל בתוככי הכנסת, כפי שפעלנו למענם מחרץ לכנסת.
אך אם תרצו להסביר למישהו את כל התורה על רגל אחת — תוכלו למנותה בשלוש אצבעות:
**שיחרור מחוקי הכפייה;
שוויון לבני כל העדות, הדתיות והלאומיות במדינה;
שלוש ישראלים־ערבי.**

לא להתייאש, לא להסתחרר

אל נשלה את עצמנו. דרכנו לא תהיה קצרה, ולא תהיה קלה. לא נהלך בגדולות. לא נבטיח לאיש, וגם לא נבטיח לעצמנו, נצחונות קלים. רק דבר אחד נבטיח ברגע זה, לזולתנו ולעצמנו: לא להתייאש בכשלון, לא להסתחרר בנצחון. אם נצליח מעט או הרבה, אם ננחל מפלה או נצחון: אנו נמשיך בדרכנו, יהיו אשר יהיו המכשולים, יהיו אשר יהיו הקורבנות.
הערב, ב־27 באוגוסט 1965, באולם זה, אנו מדליקים ניצוץ קטן. ניצוץ זה ידליק מדורה גדולה, עמוד־אש שילך לפני המחנה, במסע הגדול אל השיחרור, השוויון והשלוש.

* כאן טעה הנואם מן הנוסח המוכן של נאומו, והוסיף: "הרשו לי להעיר כאן הערה שאני מצטער שעלי להביאה בפניכם. הבוקר פירסם משה ברש בעתון חרות הודעה מסויימת. האמת הפשוטה היא שברש דרש להעמידו במקום השלישי ברשימתנו. עם כל הכבוד לאיש וליוזמתו, הוא הוציא את עצמו אוטומטית מרשימה זו ברגע שהציג דרישה כזאת. טובת הרשימה וטובת מלחמתה בכנסת קודמות לכל חשבון אישי. ואם ברש רוצה לשמש עכשיו מכשיר בידי חרות כדי לנגח אותנו, אני יכול להגיד רק: אוי לאיש, ואוי לחרות."

(המשך מעמוד 7)

אותה אדם שהערצתי אותו בכל לבי, אדם שאי־אפשר שלא להזכיר את שמו בערב זה — הפרופסור מארטין בובר ז"ל.
בובר אמר לי פעם: בחיים הפוליטיים יש לכל דבר הרגע הנכון. רגע לפני כן זה עוד לא נכון. רגע אחרי כן זה כבר לא נכון. אבל כאשר תופסים את הרגע הנכון — אז הכל אפשרי.
אני מאמין כי היום אנחנו נמצאים ברגע הנכון. חוק לשון הרע מכריח אותנו ללכת לכנסת. אבל חוק לשון הרע גם מהווה סימפטום למצב המאפשר לנו ללכת לכנסת. התמוטטות המישטר, שבירת המסגרות, שקיעת המפלגות, התקוממות הציבור נגד כוחות החושך — זהו הרגע הגדול.
התקוממות הציבור, התקוממות האדם הישראלי — זהו הגורם המכריע. במשך שבע־עשרה שנים ירקו לאזרח בפנים, והוא אמר שזה גשם. במשך שבע־עשרה שנים התעללו בו, רימו אותו, ניצלו אותו — והוא שתק.
היום קמים האנשים ההגונים ואומרים: מספיק ודי! הקץ לסבלנות! הקץ לכניעה! אנחנו נשיב מלחמה שיערה!
זהו המשמעות של הרגע הזה. זה הרגע שחיכינו לו. זה הרגע שיליד את הכוח החדש.

"אני הייתי שם!"

כוח פוליטי חדש אינו נולד בכל יום. זהו תמיד מאורע גדול בחייה של מדינה. במשך דור שלם לא קם כוח פוליטי חדש בארץ זו. היו מפלגות שהתפלגו. היו מפלגות שהתאחדו. היו מפלגות ששינו את שמן. היו מפלגות שעברו גילגולים שונים — מן הרביזוניזם לחרות, מן הפרוגרסיביזם לליברליזם ובחזרה, מאחדות העבודה למפ"ם ובחזרה, ועכשיו למפא"י — וגם משם עוד תגיע בחזרה.
קמו מרכזים רעיוניים חשובים, רבי־משמעות. קמו כמות ציבוריות שונות, גם הן השוברות.
אבל כוח פוליטי חדש, כוח ההולך לבחירות, כוח היוצא למסע הגדול לכיבוש השלטון הפוליטי במדינה — כוח כזה לא קם בארץ מאז שנות העשרים.
כוח כזה קם הערב, וכל אחד מן הנוכחים כאן יספר איפסעם לילדיו: אני הייתי שם.

לא תהיה שלווה בכנסת!

כוח חדש זה לא יהיה עוד מפלגה במדינה, ונציגיה שייבחרו לא יהיו עוד סיעה בכנסת. שונים אנחנו. שונים היינו. שונים נהייה.